

szerda, octob. 30.

FOGLALAT: Magyarország és Erdély kinevezések; m. nemzeti Akademia; a' hidépítési előmunkák megkezdve; bécsi magyar orvostanárók; néhány szó a' magyar gabnakereskedésről; vélemény a' magyar-angol gabnakereskedésről; Liszt bőkezűsége; különféle; 's a' t.) Amerika. Portugália. Spanyolország (Cabrera harcokészületei; Espartero Saragossában; a' királyné 10ik születésnapjára ünnepe; Cabrerát több alvezér elhagyta; 's a' t.) Anglia (Brunnow elhagyta Londont; adatok küldetése sikeréről; 's a' t.) Franciaország (állítások 's vélemények a' keleti politikáról; Blanqui, a' majusi zendület vezére fogva; lapvélemény a' spanyol szabadtékokról; Blanqui törvényszék előtt; Cousin lemond st. t. hivataláról 's a' t.) Törökország. Németország. Oroszország. Olaszország. —

Magyarország és Erdély.

Nádorunk ő. cs. kir. főhírsége f. hó 16ikán este Bécsbe érkezék, honnan 23kán tízdfélkor Pozsonyba utazott. —

Ő. cs. 's ap. kir. főlsége Marceglio Mátyás fiúmei kormányzóki ülnököt ottani gymnasium-igazgatóvá és könyvvizsgálóvá nevezni méltóztatott. —

(A' hidépítési előmunkák megkezdve.) A' budapesti rég ohajtott hid építéséhez végre csakugyan tettleg fognak. Azon hely, melyet a' hidfő elfoglaland, már ki van tűzve 's az arra és anyagokra kívántató tér elkerítették. Clark Adám, kit ez előmunkákban huzamos ideig súlyos betegség gátla, Kromhold tr. fáradozása által már meggyógyult, 's mintegy 8 nap múlva Bécsbe fog utazni szükséges erőművek végett a' föld kiszedésére 's védgátak czölöpözésére. —

(Liszt bőkezűsége.) Paganini nagylelkűsége Berlioz iránt hercegi utánzásra talált Liszt nagy hírű hazánk fia részéről, ki, látván, hogy Beethoven emlékére nem igen szaporul az aláírás, 60 ezer frankot ajándékozott e' czélra, mely mennyiség kiegészíté a' még hiányzó pénzt.

(Néhány szó a' magyar gabnakereskedésről.) A' bécsi német politikai lap így okoskodik e' fontos tárgyról: „Nemcsak ruhák és bútorok, hangművek és tánczok, száraz és hig gyógyszerek, földi és légtutazások, fényképek és árnyrajzok vannak a' divat ingó kormánypálcájára befolyásának kitétetve, hanem mind az öt világrész tartományi és lakosi is szinte hódolnak a' divat gyakran pillanatnyi és legkülönczöndőbb kívánatnak; e' szerint tehát épen nem csodálhatni, miszerint a' dunai gőzhajózás és most folyó országgyűlés megnyitla óta, valódi divattá vált a' magyar viszonyokat ismételve érinteni és részletes bonczolás alá venni. Ez azonban fájdalom! jobbadán oly fölülegesen történik 's annyi ellenmondást tüntet ki, hogy szinte himni kénytelen az ember, mikép itt csakugyan csupán a' divat pusztá szeszélyivel találkozik. Így a' „Pia desideria“ című egyoldalu cikk szerzője sajnálja az augsburgi Allg. Zeitungban, hogy Magyarország a' mostani kedvező körülmények dacára is, ki van rekesztve az angol gabnakereskedésből, mivel egy magyar gabnakereskedő sem vállalkhat azon kötelezést magára, mely szerint bizonyos kitűzött határidő alatt Bácságból Triesztbe vagy Fiumeba szállítsa a' megrendelendő gabnamennyiségeket; a' M. Chronicle szerint ellenben nem is gondolhatni könnyebb dolgot, mint a' gabnát a' bácsági vidékekről Triesztbe vagy Fiumeba szállítani, 's ugyanez uton angol kézművári cikkeket Magyarországra hozni, mi leginkább szíven látszik fekünni a' jó M. Chroniclenak. Nem azt kellene e' himni e' nézetek után, mintha Magyarországon csupán gabnaszatások léteznének, 's hogy a' magyar gabnakereskedés emelésére csak az 50—60 német mérföldnyi utat használhatni alsó Magyarországon keresztül a' tenger melléig, vagy pedig a' Maros, Dráva és Száva még nehezebb összeköttetésit a' Dunával Károlyváros felé? Nem lenne e' sokkal czélszerűbb és vigasztalóbb 's egyszerűbb buzditóbb meggondolni, mi történt már korábban e' rendkívül fontos kereskedési ágra nézve, 's mit csak újra föl kell ebreszteniünk kortársink szomorú emlékeztében, hogy leghasznosb alkalmazását tapasztaljuk? Csak a' múlt század 90ik éveibe kell visszatekinteniünk, 's látni fogjuk a' magyar termékek kereskedési társulatát Gollner alatt, melynek székhelye Bécsben volt, 's mellyben nem csupán magyarok, hanem az ausztriai tartományok lakosi közül is, számosan részesültek, mivel e' dícséretre méltó társulatnak nem más volt czélja, mint az áldott bácsági gabnát tengeren tulra szállítani és pénzzé tenni. Milly nagyszerű volt akkor e' terv, kiviláglik azon körülményből, miszerint a' társulat Triesztben, Fiumében és Szegniában négy nagy fegyveres hajóval bírt, mellyek rendeltetése volt a' magyar országi gabnát Szulinában, a' Duna torkolatánál átvinni, 's azzal Konstantinápolyt és a' földközi tenger partvidékét ellátni. Azonban e' nagy mennyiségű gabna Szulinába szállítása iránt szinte czélszerűleg rendelkezék a' nevezett társulat. Bácságból ugyanis Ujbeesen, Pancsován, Nagybecskerekén 's más helyeken összevásárlási magtárakat nyitott és Passauból nagy hajókat hozatott Ujvidékre, hol minden szükséges-el elláták azokat. E' hajók Szulinába szállíták a' gabnát 's a' társulatnak épen nem volt szüksége angol kézművári cikkekre, mert az említett négy fegyveres hajó a' földközi tengeren nyereséges terhet cserélt a' bevett pénzen. Ha mindazáltal végre a' vállalkozók nyereség-reménye mégis siker nélkül maradt, ugy azt azért épen nem tulajdoníthatni hibául vagy hanyagságnak a' vállalat fölügyelőinek, 's nem is a' Magyarországon nem létező középsztyálynak, valamint szinte rosszabb kereskedési nézeteknek sem, hanem csupán azon akadályoknak és nehézségeknek, miket csakhamar a' sokévi háboru követte, mint azoknak előre nem láthatott 's még is szükséges következménye. A' dunai hajózás Orsován tul a' Vaskapunál oly veszélyes volt még akkor, hogy a' szállító-hajókon vízcsekélység miatt gyakran egészen haszonvetelenné vált a' gabna, 's ezenkül a' török hajókalauzok ügyetlensége miatt gyakran magas vizállásnál is sziklakon zuzattak össze a' hajók, elannyira, hogy egyetlen hazai vagy külföldi biztosító intézet sem akará már illy szállításokra pénzt kockáztatni. De az idő visszatartatlan haladási szelleme örökre ellátrá e' za-

varokat 's baleseteket. A' halvány félholdat keresztyén értelmesség éltető napsugára melegíti. A' Duna zajgó hullámi elfogadák a' hazafiai érzelmű magyartól a' parancs-szó és türelmesen szállítja tova terhet; a' fekete tenger veszeltyi és viharjait pedig a' gőz győzte meg. Vajjon tulzó é azon remény, miszerint az angol és éjszakamerikai szellemű jelenkor, melly oly rendkívüli készséggel hozza áldozatit, midőn elszállítási gyorsaságról vagy kényelemről van szó, még nagyobb buzgalommal lesz kész mindennemű áldozatra, habár nem csupán mulatsági utazások, hanem termék kiszállítások is jövednek kérdésbe? Nem tagadhatni ugyan, miszerint a' Luiza-ut hosszabbítását és folyamok hajózhatókká tételét valóban igen ohajthatni; de egyszersmind meg kell vallani, hogy az eddig nyert kedvezmények sem megvetendő, főleg, ha a' gőzhajózás majd az áruszállításra is annyi figyelmet fog fordíthatni, mennyivel eddig kitünőleg csak utasok iránt viselteték. Tamoszthat e' legesekélyebb aggályt az osztálykülönbség ott, hol polgáriak 's nemesek egyenlőn munkások előmozdítani a' közjólétet. Egyezség 's bizalom! legyen a' jelszó, 's nem fogja többé senki kétségbe vonhatni, miszerint a' dícső nemzeti erő visszatartatlanul haladó kifejlése európai jelentőségre emelendi azon országot, mellynek korájában Budapest, Pozsony, Selmecz, Körmöczbánya és Tokaj, mind megannyi megböcsülhetlen drágakövek gyanánt ragyognak.“ —

(A' magyar-angol gabnakereskedés.) A' M. Chronicle lapjainkban is közölt e' czímű cikkére következő megjegyzéseket tesz az augsburgi Allg. Zeit. egyik levelezője: „Világtudomásu, mikép Magyarország sokkal több gabnát természet, semmint lakosi elfogyasztani képesek, valamint az is, hogy a' természet még sokkal bővebb lehetne, ha jutalmazó áron biztos eladást reményelhetnének a' természetők. Noha ezen tettegok leronthatlanul állnak, külföldön mégis nem legheylesb nézetek uralkodnak e' tárgy valódi állapotjáról. Értekező jól ismeri Magyarországot viszonyait 's földművelési állapotját, 's így alaposan de egyszerűsmind röviden megmutatandja, mikép áll most tulajdonkép a' gabnatermesztés az országban, 's mikép lehetne azt emelni kedvezőbb viszonyok közt. A' M. Chronicle kérdéses cikké leginkább a' Bácságot és Szerém megyét tartja szem előtt, 's e' részben csakugyan igaz is van, mert a' Bácságot méltán mondhatni valódi magtárnak, 's a' föld oly termékenységgel van ott megáldva, minővel csak igen kevés helyen dicsekedhetik Európa. Bácságból épen nem ritka eset, hogy a' jobb természetű évek minden gabnafajt 18szorozva adják vissza a' természetők. Ezt azonban nemcsak a' Bácságról mondhatni, hanem az egész tiszamelléki vidékről is föl felé Bihar megyéig. A' M. Chronicle egyébiránt csak a' Duna és Tisza folyamokkal köríti el a' bácságot 's mellőzi az Erdélyből kiömlő és Tiszába eső Marost, melly Aradtól kezdve szinte hajózható. Mit egyébiránt az e' vidéki gabnaszállításról mond, az már jobbadán tavaly tökéletes végrehajtást nyert. Azt sem tagadhatni, miszerint az eladásból háramló csekély haszon miatt a' legtermékenyebb földet is juhlegelőül használják; de a' rendkívül buja fű nem kedvező a' birkákra nézve, mellyek közül annyit ragad el rendszeren a' lépfene (vér v. talyog), hogy azon vidéken folyvást inkább ragaszkodnak a' szarvasmarha-tenyésztéshez. Ha biztosított gabnakiittel léteznék, ugy e' termékeny földeket sokkal czélszerűbben eke alá fognak használni, mi által nagy mértékben szaporodnék a' gabnamennyiség. Ehez járulna még a' esatornák által kiszáritott tömördek ingoványföld, mi valóban kiapadhatlan gazdagsági forrást szűlne. Azonban ezenkül még iparemelkedés által is rendkívül szaporodnék a' természet, 's e' két mód bizonyosan legalább még egyszer oly nagy mennyiségű gabnatermesztést eszközöznék, mint minőt most pangás és elhanyaglás mellett nyer a' földművelő. Ha tehát a' mostani nézeteknél fogva csakugyan rendes gabnakereskedés létesülne Magyarországon és Anglia közt, min egyébiránt épen nem kétkedhetni, ugy mindenek előtt nagy magtárakat kellene építeni a' nevezett három folyam hosszában, még pedig igen alapos okokból, mikép az mindjárt világosan ki fog tűnni. E' magtárak építését legczélszerűbben a' most lapunkban is már említett alakulni kezdő angol-magyar kereskedési társulat eszközölhetné, 's épen ezt kellene mindenek előtt véghez vinnie, ha csakugyan minden nemű honi termék kiszállítását tűzte ki czéljául. E' társulat könnyen fog e' feladatának megfelelteni, mivel hazai kereskedők vezérlelik nagyobb részében az egészet, kik tökéletesen ismerik minden tekintetben ez ügy valódi helyzetét. A' magtárak építését támogató fontos okok ezek: Magyarország azon vidékin többnyire rosak az utak, esős időben pedig majd egészen járhatlanok 's gyakran a' legtermékenyebb éveket silány termés követi. Ez utóbbit leginkább azon körülménynek tulajdoníthatni, miszerint a' meleg és száraz nyár a' rendkívül kövér földekben hamar kiegészíti a' növényeket, mit leginkább a' tiszamelléki lapályokon tapasztalhatni, minek következtében akkor némelly gabnafajokból gyakran a' magvát is elnyeri a' természet vissza. Ha pedig szokottnál nyirkosabb idő uralkodik, ugy eleinte buján emelkedik ugyan a' gabna; de csakhamar megdől 's elrohad. Hosszas tapasztalás szerint mindazáltal illy rosz természet csak minden 5—6 év után várható, a' termékeny évek pedig annyira pótolják e' hiányt, hogy rendszeres magtározás mellett fogyatkozásról nem is álmodhatni, 's csupán illy magtárak hiányzatának tulajdoníthatni, hogy a' bőség ez áldott hazája már éhséget is szenved. Mit a' M. Chronicle a' gabnaszállításról Galicziából a' Karpatok felé a' tengerig mond, azt szinte nem kell agyremnek tekinteni, mert a' felföldi megyék lakosi bizonyosan Galiczia megtárhoz folyamodnának, mihelyt tapasztalnék, hogy a' nagy kivétel áremelkedést eszközölné a' lapályokon. Mind ezekből világosan kitűnik, mikép azon tekintet, mellyet Anglia Magyarországra ez iránt vete, azonismert éleselműséget tanúsítja, mellyel e' tözser ország mindenfelé kémkedni szokott anyagi jóléte előmozdítása végett. Egyébiránt a' nevezett vidékeken kívül, még mások is hasonló termékenységgel áldottak Magyarországon, 's csak igen kevés megye tekintendő egészen kivétel gyanánt. Tagadhatlan igazság tehát, miszerint Magyarország tökéletesen képes födőzni Anglia gabnaszükségét, 's a' mellett maga soha nem fog szűkölködni. —

(Bécsi magyar orvostanárók.) A' bécsi cs. kir. tud. egyetemnél a' mult iskolai évben köv. hazánkiai lettek orvos-és sebész-tanárokká: Csórej Döme Szegedről; Drazsics Frídrik Pozsegáról; Dulovics Ferencz Rozsnyóru; Frankel Sámuel Pestről; Fröhlich Adolf Szebenből; Gruby Dá-

vid Kiskérről; Illés László (koszorúzataskori értekezése: De Miasmatibus, ajánlva: fratribus optimis frater auctor, Sollingernél 8. 26 lap) Rétyből; Ivancsevics Miklós Károlyvárosból; Kiss Antal S. Ujhelyből; Politzer Leopold Aradról; Sebestyén Károly Komáromból; Sterne Ferencz Nagykikindáról; Takács János Zalaegerszegről; Wawrik Miklós Bajmóczról; Fabek József Szamoborról; s Tellmann Gottfrid Sárosból.

A magyar tudós társaságnak két havi szünetje után, october 21-én tartott kis gyűlésében Szalay László segédjegyző és levéltárnok „Kollár Adám Ferencz mint jogtudós” című törvénytörténeti értekezés felolvasásával foglalta el törvénytudomány-osztályi rendes tagi székét. Ugyaneznap egy orosz munka a bírálók többsége véleményéhez képest szerzőjének visszaadtni rendeltetett; egyháztudományának pedig mely külön, nyomtatás végett küldetett be, bírálók rendelkeztek. — A könyvtár számára a porosz k. tud. acad. s a philadelphiai philos. társaság küldék be értekezéseik legújabb kötetit. Magányosaktól a következő ajándékok nyújtottak be a könyvtár számára: 1. Külföldiektől, a) Lessing Mih. Benedektől: Über die Unsicherheit der Erkenntniss des ertöschenen Lebens. Berlin, 1836. Handbuch der Geschichte der Medicin. I Theil. Berlin, 1838. — Theophrastus Paracelsus. Berlin, 1838. — b) Semplice veritá opposita alle menzogne di Enrico Misley. Paris, 1834. — 2. Belföldiektől, a) Bőszörményi Páltól: A köznépi számára készült kézi könyv, Schlez után. Debreczen, 1824. I. II. kötet. b) Egyed Antal I. tagtól: Publius Ovidius Naso levelei, Pest, 1839. c) Fogarasi János I. tagtól: Magyarhoni magános törvénytudomány elemei Kövy után. Pest, 1839. Közönséges építési rendszabás sz. k. Pest városára nézve. Pest, 1839. Különös építési rendszabás Pest külvárosainak szélső részeire nézve. Pest, 1839. Egyetlenegy mód a magyar játékszin czélirányos alapítására. Pest, 1834. d) Helmezy Mihály pénztárnoktól: Erdemoszlop, melylyet Kovách Flórián szatmári püspök emlékezetének szentelt Lázár János. Pest, 1826. e) Horváth Zs. I. tagtól: Elmederítő történetek s adatok füzeté. Pest, 1840. f) Kacsóvics Lajos I. tagtól: Gazdasági tudósítások. VIII. f. Pest, 1839. g) Lészay Dánieltől: Dissertatio inauguralis de dentitione. Bécs, 1829. h) Nagy Ignácztól: Szümmutár. V. VI. f. Buda, 1839. i) Széchy Ágoston Imrétől: Elemi magyar nyelvtan. Pest, 1840. j) Szilágyi Fer. I. tagtól: a) Kolosvári ev. ref. eklézsia története. Kolosvár, 1829. k) Szontagh Gusztáv I. tagtól: Propylaeumok a magy. philosophiához. Buda, 1839. l) Tatay János: a) magyarok első királya sz. Istvánnak emléke. Bécs, 1839. m) Udvardy János I. tagtól: Pyker Tunisiása. Buda, 1839. — A régiséggyűjteményt Drnovszky Ferencz 6 régi ezüstpénzzel szaporította.

KÜLÖNFÉLE. N. Kőrös F. october 22-én iktatott be professor Karika Pál ur iskolatitánitokat képező és gazdaságtudományi hivatalába Teleki Sámuel gr. egyházkerületi főgondviselő, és Báthory Gábor superintendens elnökségök alatt kinevezett választmány, a helybeli előjárók és nép nagyszámmal öszesereglett gyűlekezete előtt. Megnyitá az ünnepélyt a helybeli lyceum növendékeinek általok ez alkalomra készített szíves ömlendezésű verses zenéjük. Ezt követé helybeli iskola-főügyelő, Bakos Ambrus lelkes szónoklatú iktató beszéde, érzékenyül rajzolván a köznépi nevelés akadályait. Ezután a beiktatandó professor értekezett alapos tudományossággal a népmívelésnek hasznáról és szükségéről s a beiktatottat szíves zengésű beszéddel fogadta a lyceum idei rectora Fitos Pál ur s végre berekeszté az ünnepet az ifjuságnak a megnyitához hasonló szellemű zenéje. Így tehát el van kezdve N. Kőrösön három rendes tanító és két segédoktató alatt, az eddig taníttatni szokott felsőbb tudományok mellett, a dunamelléki h. v. egyházkerület számára az iskolatitánitók képzése is, még pedig úgy, mint azzal a külföldi aligha díszekhetik; mert midőn a külföldi iskolatitánitokat képező intézetekben legfőleg is kerteszet tanítatják, itten a növendékek a gazdaság minden ágiban gyakorlatilag oktattatnak oly nézetel, hogy a falusi tanítók, a falusi gyermekeket hazánkban mint földművelő országban, a gazdaságtudomány minden ágiban gyakorlatilag vezethessék. — Agárd (Nógradm.) oct. 23-án: Elég sokáig tartott kellemes őszi napjaink bucsúzni kezdenek; tegnap és ma borús a láthatár, de a borúval földért a remény, hogy megújulandak, a harmatozzatok egék! régtóta kiáltozták vetésink. Tegnapelőtt esti 6 óra tájban villámlás és társ, dörgés, taníji valánk. Szüretünknek vége; borunk mennyisége megnyugtató, minőségét az 1834-ikével versenyzőnek mondják a hozzáértők. Nevezetes azonban, mit azidén tapasztalánk, hogy sok rivancs-sértette szőlőszem férget volt. A tan hazaszerte uralkodott lázból tüdőni kezdünk. Argentí Dóme, hasonszenvi gyógyász, most is, mint eddig folyvást, ingyen látta el a váczvidéki szegénységet gyógyszerekkel, mik esekélységbe kerülvén, hasonszenvi gyógyászoké lehetne, emberbaráti korunkban, az adózónép ingyen gyógyíthatásának dícsősége. Erdeinket végtromlás fenyegeti; a fák derekai tömördek hernyótojással boritvak. Méheink rozsol és későn rajzoltak; szerencsésb méhész az, ki rajt épen nem kapott. — A nagyváradi k. akademiánál a politikai tudományok váltótörvény és tisztóll megürült tanítószékére, melyhez 500 pfo. eszt. díj van kapcsolva, a pesti k. tud. egyetemnél utolag tartandó versenyösödület határideje 1840 jan. 30-ikára oly módon tüzetett ki, hogy az ezt elnyerni ohajtókban a magyar nyelvnek, melyen a tisztóll taníttatni fog, tökéletes ismerete fő feltétel gyanánt megkívántatik. — II. M. V. árhely oct. 26-án: Ref. gymnasiumunkban 1829. óta a philosophia első évi tudományi, s köztük a nevelési is, első rendes professorunk által, ki egyszersmind gymnasium rectora, sikeresen taníttatnak; az alsóbb iskolák minden tanulmány pedig egy 2dik professor és hét alsóbb tanító által s mind nemzeti nyelvünkön. Midőn az idei, hét százat haladó, iskolai növendékség közvizsgálatása közelebbi september elején tartaték, névszerint a rhetori osztályé, s a szintúgy szorgalom mint jó erkölcs által kitűnök egy kisedded alapítvány idei gyümölcsét, a legszükségesebb iskolai könyveket, kapták jutalmul, felállott a több igen érdemes hallgató közül Szabó László ur, a helybeli uradalom főügyésze s valóban szívhez szóló beszéddel az ifjuságnak előadá, milly szép tanuló ifjunak nemesak a czélt tartani pályáján mindenkor egyenes szemel előtt, hanem mellékes legűsztesb foglalatosságok által is pályázását kellemessé s gyönyörűségessé tenni. Ez bár parányi szüleménye által ipara s szorgalmának a közönség részvétét s a pártolók méltánylását érdemli. Így érdemlé n. károlyi Károlyi György gr. urnak méltánylatát azon öt szép reményű ifju, kik a tisztelt gróftól főispáni helytartó székébe beiktatásakor költeményes munkácskájokkal üdvözlék, mely zsenge bódolatért azon öt ifjunak fejenként két két aranyat adatot a tisztelt főispánhelyettes valamint az iskola számára száz ezüst forintot. Es e beszédet, mely a tisztelt gróf, mint iskolánk egyik kegyes pártfogója iránt őszinte hálát, az előadó tiszt ur iránt pedig legszívesebb köszönetet utított a hallgató közönségben, legkiszámítottabb tapintattal birt pedig az ifjuságra nézve, követte az említett pénzmenyiség átadása; melyek közül az utóbbi, a szegényebb sorsú tanulókat tartására egyes jöltevők által köztünk alapított s egy buzgó előjárónk hiv gondviselése alatt naponként növekvő s jelenleg hat ezer ezüst forintot meghaladó tőkészkéhez adati rendeltetett, egyházi jegyzőkönyvünkben, melynek lapjai a Károlyi gróftól háznak néhai áldott emlékezetű Károlyi Ferencz gróf óta sok rendű tisztelve bejegyzett jótéteményinek leghivebb őrei, mind a nagylelkű ajánlót, mind két testvéreit, iskolánknak szinte hálásan tisztelt pártfogóit, a maradéknak is áldás közt hirdetedők.

A m e r i k a.

Ujyork, sept. 26-án: Az egyesült statusok bankja ismét éledez páni ijedelimből, pénzkelete változatlanul maradt. Az ujyorki bank előjáróinak

összegyűlése következtiben, soha e bank jobb lábón nem állott s 3¼ millió dollár kész pénzrül rendelkezhetek. Ujyorkban sept. 23-án retentő tűz dühöngé, mely többi közt 3 egyházat s a nemzeti színházat hamvasztá el. A kárt 2—300 ezer dollárra becsülik. A sárgaláz Ujorleansban s Mobilén iszonyú pusztít. Mobiléből mindenki elköltözik, ki csak költözhetik, 16 ezernyi lakosa 3 ezerre olvadt. Floridában a vérengzések folyvást tartanak. — Van Buren és Clay bevégzék körutazásikat a birodalomban s mindenütt nagy ünnepileg fogadák őket a pártjokbeliek annyira, hogy királyi járdalatnak (royal progresses) bémálták elez utazást. Van Buren szinte bizonyos ismét megválasztatásáról. — Az egyesült statusok jelenleg 3 ezer angol méröldnyit vasuttal bírnak, minden méröldny egyremásra 20 ezer dollárba került. —

P o r t u g á l i a.

(Lajos Fülöp a Portugália s Anglia közti közbenjárulást hir szerint magára vállalá.) A Times és M. Post oct. 14-ki számaiban következő híreket közlenek Lissabonból oct. 7-erül: „Általányosan gyanítják, miszerint dom Luis de Norvonha, londoni portugál követ, azon hirt hozá ide, hogy Lajos Fülöp fővállolá a Portugália és Anglia közötti viszály kiegyenlítésére a közbenjárulást; bizonyost azonban nem mondhatni, noha mind a két párti lapok ezt hiszik, vagy legalább hinni látszanak. — A cortes jan. 2ka előtt, mint törvényes idejében, nem gyüld össze. — Manuel Nunes hires guerillafőt Gomíha mellett sept. 16-án megsejpték s 24-én agyonlővék. Egyébíránt több kerület, főleg Vizeu környéke, hemzseg rablócsapatoktul. A lissaboni sebes postát Travanea mellett 8 fegyveres megtámodá s kirablá. —

(A portugálok növekedő gyűlölsége az angolok iránt. A lelkeszek elleni rakoncátlanokodás.) Lissabon, sept. 29-én: Tegnap az udvar cintraí nyári palotájából a fővárosba költözék vissza. Anglia ellen a tulzok folyvást ingerültebbek s esztelenségek már annyira ment, hogy háborút kívánnak Angliának üzentetni. Anglia vétkeit Portugália ellen, ennek főállásatul, egytül egyig elősorolják, s legkisebb részletekben ügyekszenek megmutatni, mikép szivá ki Anglia nádaly-módra Portugáliát s hogy jólétét egyedül csak Portugáliának köszönheti. Egyike e tulzott hazafiaknak, hosszú nevű aláírással, néhány nap előtt nyilatkozványt nyomata ki egyik itteni hírlapban, melyben örökös gyűlölséget esküszik az angolok ellen s jó példával menvén előre, minden angol kezgyári ruháit és szereit tűzbe dobandja, házában semmi angolt nem türend többé, és nem is rendelend meg, s minden jó hazafit felszólít törvényszerű érzelmeiket hasonló tettek által tanusítani s minden angol készítvény nyilvános autoda-féját eszközölni. Ki tudja, hogy e hazafinak sem háza sem vagyona nincs és egész ruhatárát testén hordozza, az, az illyes nyilatkozványokat neveltségeseznek találhatják; de komoly szempontbul kell azokat még is tekinteni, mert nemzeti érzelmekké váltak. Az angolok ellen gyűlölség most általányos. — A tartományokban tökéletes nyugalom uralkodik, ha hiltel adhatni a hatóságok nyilvános tudósításnak, melyek a Diario do Governoban jelennek meg; e nyugalom bihatóleg csak annyit fejez ki, hogy nagy általányos zendülés nem létezik, az apró nyugtalanságok, majd itt majd ott, soha nem szünnek meg, melyek azonban magokban elmulnak, ha a bátorság lecsilapult. Főleg a papságot zaklatják, ezek közül is többnyire a kisézségek lelkeszeit, kik nem bírják községük kegyét, mely nem juhokból, hanem farkasokbul áll. Az Eco ismét több esetet közöl a mult hétről. Baroda do Bouroban a lelkesek ellen összeesküttek, ki kénytelen volt elhagyni lakását. Friandában meg akarák gyilkolni a lelkeszt s ez rögtöni szökéssel menekült meg. Verimben kardokkal konczolák szét az utczán a lelkeszt. St. Andre da Portellában a lelkeszt unokaöcse halálosan megsebesité. S illy gyalázatosságok többnyire büntetlenül hagyatnak, sőt néha minden törvényszéki vizsgálat nélkül s így rövid idő feledékenységbe temeti azokat. —

S p a n y o l o r s z á g.

(Épületes öllekezés a cortesben.) Madrid, oct. Sikan: „A szabáditékok kérdését nemcsak szerencsésen dönté el a cortes, hanem egyszersmind pillanatnyira békét kötött a ministerséggel s megújítá a vergarai öllekezési jelenetet. A tegnapelőtti ülésben jelenté a jogminister, hogy azon esetre, ha a cortes Calatrava és Olozaga módosítványa czikkeinek vitatásába bocsátkozik, a ministerség ezt oda fogja magyarázni, hogy a cortes nem akarja helybenhagyni jogát a szabáditékok megerősítésire. E nyilatkozat után tehát nem maradt mit tenniök a ministereknek, mint nézetikkel ellenkező süker esetén a cortest fölösztatni, vagy hivatalaikról lemondani. Az előbbi rendszabály elkerülhetéseül megegyeztek Calatrava és Olozaga, hogy visszaveendik módosítványukat, ha a kormány záradék gyanánt indítványa első cikkében biztosítani kész az országos alkotmányt. Sancho követ jelenté ezt a tegnapi cortesülésben és hártárott nyilatkozásra szólítá föl a ministerséget. A kormány e záradékot nem akará elfogadni, s erre Olozaga dühösen fakadt ki a ministerek ellen, mondván, hogy már most nem a szabáditékok ügye forog kérdésben, hanem az alkotmány megmentetése, melyet megdönteni törekszik a ministerség, mig orron fogva vezetí a törvényhozóságot s haza megmentőjének fitogtatja magát, holott tagjai egytül egyig tudatlan semmirekellők. Két óraig beszélt illy marezona hangon Olozaga, mig végre legnagyobb mértékben fölhevité az elméket. Ekkor fölállott a hadminister Alaix, mintegy ezeket mondva: „Olozaga vádjaira e kérdést intézem hozzá válaszul: „Milly állapotban volt a nemzet e ministerség alakultakor? Minőben van most? „Arról vádol ő engem, hogy alkotmány-megdöntésen dolgozom, pedig évekig harczolék érte, mikép azt sebecim tanúsítják. Ha mint ministereket akar bennünket megbuktatni Olozaga, ám használja erre a trónbeszédet; de itt most bekérül van szó, s adja isten, hogy méltó hártázzattal vihassuk azt ki. E beszédet hangos tetszés követé, s már most látván Olozaga, hogy kell fordítania, így nyilatkozék: „Biz-

ton maradjanak helyükön a ministerek, csak tegyen engem bizonyossá a' hadminister, hogy békeeszközlés végett akarják megtartani hatalmokat és én teljes erőmből segítek őket." Alaix: „Valódi érzelme ez Önnek? Olozaga igennel válaszolt és Alaix ölelésire rohant ellenségének. Mintegy varázserő hatá meg erre a' követeket, kik össze vissza öleltek egymás közt. Föllengősdiek 's mérsékpártiak csókokkal halmozák egymást, 's maga Mendizabal is krokodil könyűket hullatott a' ministerek arcára. E' lelkesülés a' karzaton is mutatá képét 's vége hossza nem volt a' csókolásnak férfiak 's némberek közt, kik közül sokan öntudatlanul bortak egymás keblire. E' közben minden oldalról illy kiáltozások harsogtak: Eljen az egyezés! a' cortes! Alaix! Olozaga! — Espartero oct. 4ikén Saragossába érkezék 12ezer harcossal, utközben mindenütt lelkesült örömmel fogadá őt a' nép. Beszélük, hogy a' királypártiak egy millió frankot gyűjtöttek 's küldöttek Cabrerának harcfolytatásra. —

(Cabrerát több alvezér elhagyja.) Espartero oct. Sikán 20ezer emberrel indult meg Cabrera ellen Cantavieja és Montalban felé, O'Donnell tábornok 's valenciai főkapitány pedig 1Sezer harcossal indult ugyanazon irányban. Cabanero carlosi volt pártvezér a' tábornagy kíséretében van, mi igen nagy nyereség az alkotmányosakra nézve, mert Cabanero igen hasznos fölvilágításokat adhat a' fővezérnek, egyszersmind ígerte, hogy az ő parancsai alatt volt zászlóaljak első felszólítására azonnal hozzá partolának. Cabrera azért üzé el magától Cabanerot, mivel nem tartá őt elég vakbuzgónak, 's most keserűn bánandja meg e' tettét. Ezenkül még több carlosi fűtszít is hagyogtatja már Cabrerát és vagy Espartero, vagy O'Donnell csapati közé áll. Cabrera összes haderejét mintegy 20 ezer emberre teheti. E' sereggel tíz erősített pontot tart elfoglalva, mik közül Cantavieját és Morellát majd megvihattanoknak mondhatni; annyi bizonyos, hogy rendkívül kedvező helyzetüknél fogva csak igen hosszas fűrsztó ostrom után juthatand ezek birtokába Espartero. Minden utat, mely e' helyekhez vezérel, jó előre járhatatlanná tón Cabrera, 's áltájában olly erős állomásba illeszkedik, hogy ismért makacssága mellett huzamos ideig fog ellenállhatni az alkotmányos vezérek egyesült erejének. annyival is inkább, mivel gondos elővigyázatból, nagy mennyiségű élelmiszert halmozta össze minden megerősített állomáson. Igen kétséges azonban: vajjon lesz e' majd Cabrera katonaságának kedve makacsul harezolni, főleg, miután már is olly kénytő rendszabályhoz kelle Cabrerának folyamodni: miszerint hirdeté, hogy halállal büntetend minden katonát, ki békerül merészlend szólani. —

(Cabrera harcokészületei.) A' Quotidienne oct. 13ikáról következő levelet közöl Spanyolországból: „Cabrera rendkívüli készüléket tesz lehathatósá ellenállásra 's komolyan szándékozik megküzdeni Espartero seregeivel. Minden országot Cantavieja és Morella felé árkokkal 's mellvédekkel van átmeteszve. Cabrera egész erejét e' pontokra szállítá 's el van tőkélve azokat minden áron megtartani hatalmában. 10 ezer ürit 's százáz ökröt hajtattott össze azon helyekre Polo ezredes által. Espartero ez alatt Navarrában olly rendszabályt léptete életbe, mely e' tartomány valóságos érzelmű lakosait nem igen nagy mértékben fogja lekötölni a' királyné kormánya iránt; megparancsolá ugyanis az egyházi hatóságoknak, hogy a' leóni püspök által fölszentelt papokat tiltsák el egyházi kötelességik teljesítésitől. Gyaníthatni, hogy a' pamplonai és calahorrai püspökök nem fogják teljesíteni e' törvénytelen parancsot. —

(Espartero Saragossában. A' királyné 10ik születésnapjára.) Madrid oct. 12ikén: „De la Victoria hg (Espartero), kit Madridban naponként vártak, ezélszerűbbnek látá azonnal megkezdeni Aragoniában az ország tökéletes megnyugtatását. 7ikén ünnepélyes nagy misét hallgata Saragossában és szerencés sikerért imádkozék a' st. pilari szűzhöz. E' buzgó tisztelése Aragonia vélszentjének annyira elragadá a' nagy mennyiségben összegyűlt népet, hogy végre egy igen egyszerű földműves e' kiáltásra fakadt: „Legszentebb szűz tartsd meg Espartero életét! Midőn Espartero a' szentegyházból kilépett, hangosan kiáltozá a' nép: „Eljen Espartero! mire ő következőleg válaszolt: „Eljen a' szent szűz! neki köszönjük a' győzelmet és békét.“ Mielőtt Saragossát elhagyta, fölszólítást intéze Aragonia, Valencia és Murcia lakosaihoz, melyben figyelmezteti őket az éjszakai tartományokban történekre 's egyszersmind inti a' királynétől ajánlott közbozsánat-elfogadásra. Sikán reggel egész sereggel elhagyá Saragossát és egy osztállyal Alcaniz felé indult, míg a' 2dik a' huesai kerület, a' 3ik 's 4ik pedig Daroca felé nyomult. O'Donnell tábornok, ki oct. 5ikén Murviedroban volt, egész hadastul Teruel mellett foglalt állomást. Cabrera 10 zászlóaljjal Segura mellett áll és folyvást erősíti az oda vezető utakat. — Tegnapelőtt élte 10ik évébe lépett Ilik Izabella királyné. A' grandok, magasb hatóságok, vezérek és diplomatakar ünnepélyesen ajánlá föl szerencsekívánatit ő felségének, a' madridi helyhatóság pedig három napig tartott nyilvános ünnepélyekkel örvendezteté meg a' lakosságot. Bikaviadal, rendkívüli színi mutatványok, kivilágítások, tűzjátékok 's nyilvános táncok változtatva mulattatták a' népet. E' nyilvános ünnepélyek leírása annyi dolgot ad a' madridi lapoknak, hogy most a' politikával nem igen bíbelődhetnek. Az oct. 7iki nevezetes ülés után mindjárt híre kezdé szállongni, hogy a' ministerek lemondani szándékoznak, 's bizonyos párt már arról is gondoskodék, hogy Mirallobes mostani parisi spanyol követet kellene meghíni ministerség-alakításra, mely tervet a' francia követség határozottan partolni is látszék. A' kormányzó királyné mindazáltal meg van győződve, hogy Mirallobes nagyobb hasznot eszközölhet hazájának Parisban, mint Madridban, 's már mostan szó sincs többé ministerség-változásról. A' Madrid és Paris közti hírnökjárás rendkívül élénk; ugy látszik, a' francia kormány már sokalni kezdi a' tömédek költséget d. Carlosra és a' sok ezer spanyol menekvőre, 's arra szeretné birni a' madridi kormányt, hogy ez utóbbiakat bármí áron birja Spanyolországba visszatérésre. A' tanács választmányt nevezte ki a' sza-

badítékok iránti törvényjavaslatról jelentéstételre 's véleményadásra, melynek tagjai: Frias hg, Onate gróf, Macia és Viluma. A' pénzügyminister meghatalmazást kívánt a' cortestül öttel kamatozó kincstár-jegyek kibocsátására 10 millió piaszterig, hogy a' hadseregnek szükségit fűdözhesse.“

A n g l i a .

(Adatok Brunnow küldetése sikeréről. Elegy.) London, oct. 15én: „Brunnow küldetése eredményit még fátyol fűdi, mellyen annál bajosabb keresztül látni, mivel Palmerston az alkudozások folytában néhányszor annyira módosítá nézetit az orosz ajánlatok elfogadhatósága iránt, hogy legkülönbözőbb vélemények keringtek a' végsükerről. Palmerston t.i. megragadtatva az orosz látszatos engedélyek és Franciaország iránti pillanatnyi neheztelése által, már helyet kezdé adni gondolatában orosz-angol hadi mozgalomnak M. Ali ellen, mi természetesen egyszersmind Franciaországra fogott volna ezélozni. De társai, 's különösen Melbourne, határozottan ellene nyilatkoztak e' politikai irányzatnak. Ennek híre legkedvezőbb következményt szűle Parisban 's újra megerősíté a' régi szövetséget, az ellenkezőnézeteket Meh. Ali ügyében pedig annyira közelítetté egymáshoz, hogy Szyriára nézve már csupán következő nehézség uralkodik: Franciaország kívánja, hogy egész Szyria, Adanát kivéven, tulajdonul jusson a' basának, Anglia pedig csak St. Jean d' Acreig akarja Szyriát M. Alinak átengedni. Mind a' két kormány Metternich hg véghatározatát várja, 's hihetőleg a' szerint fog intézkedni. — A' királyné lakása néhány ablakit bezúzá éjjel; szoros nyomozás után kiviláglék: hogy egy öritült volt a' tettes, ki egykor már börtönben ült a' királyné elleni szítkozódás miatt. — A' királynét minden sétalovaglásnál kísérik Coburg hgek. — Waterford marq. 4 lovas hintóval vágatott néhány nap előtt Perthbe, tökéletes kocsis-öltözetben, 's egy sűrűkocsit halomra dűnté, emek kocsisa mindazáltal nem vevé tréfának a' dolgot 's jól elveré a' lordot, mi még nem volt elég, mert a' nép összecsoportult és a' nemes sárkánylovag az okozott kárt is megtéríteni lón kénytelen a' söröshordók lovagjának. —

(Brunnow elhagyá Londont.) A' M. Chronicle oct. 12ki száma Brunnow orosz rendkívüli követ küldetésiről ezt írja: „Ha a' francia kormány megmaradna M. Ali partolása mellett, ugy azt ellenzőleg kellene tennie az európai hatalmakkal. Bármint örvendünk is Russzia egyetértésinek Angliával, meg kell mégis vallanunk, nem szeretnők magunkat ellenzésben látni Franciaországgal, valamint elhagyatni 's külön valóni sem kívánunk attól, mert Anglia és Russzia távol elkülönzésben állnak egymástól kereskedési és szellemi érdekeikre nézve, 's áltájában kínos lenne ha Anglia Russziával kényszerűlne szövetségbe lépni Franciaország ellen, habár csak színelg történnék is az. Egyébiránt Parisban erős a' hiedelem, hogy Brunnow alkudozása minden siker nélkül maradt Londonban, E' hiedelmet mi kétségbe vonni vagyunk kénytelenek, mert Brunnow küldetése leginkább azon ezélből történt, hogy kormányunkat a' czár öszintéségéről győzze meg, 's ezt valóban el is érte, mert a' keleti ügyre nézve tökéletes bizalmat érez kormányunk az orosz politika iránt; különben pedig Anglia épen nem azon ország, mely pillanatnyi érdekből minduntalan új szövetséget szeretne kötni, 's így természetes, hogy Brunnow nem érthete ezélt, ha talán más kedvezményeket is akart kivíni Angliától. — Brunnow oct. 12ikén hagyá el Angliát.“ —

F r a n c z i a o r s z á g

(Blanqui, a' májusi zendület vezére fogva.) Paris, oct. 16ikán: „Blanqui, egyik föntézője a' májusi zendületnek, f. hó 14kén este a' városi házi utczában rendőrség hatalmába juta, épen midőn gyorssekerre akart ülni, Schweizba utazandó. Négy rendőr, utasokul öltözve azon pillanatban, midőn már indulni akart a' koci, megallapodást parancsolt 's elfogá Blanquit, ki e' kiáltással: „Segítség! Hazafiak, segítség!“ akart megszabadulni, utóbb pedig látván, hogy nem szabadulhat, mérget akart inni, de szerencsére még jókor kiragadák azt kezéből. Ezenkül még őt embert fogott el a' rendőrség ugyanazon udvarban, kik bucsuzni jötték Blanquitól. Az elfogottak nevei: Breton, könyvnyomó; Winturon, könyvnyomó; Bouvet, orvos; Dubois és Costis. Blanquinál két utlevelet és 400 frankot találtak. Ez elfogás következtiben alkalmasint minelőbb megnyitandja ülést a' pairszék a' májusi zendülöket elítélendő. Már huzamosb idő óta nyomában volt a' rendőrség Blanquinak; de mindeddig nem akart határozottabban föllépni, nehogy valamikép idő előtt riassza el a' szökevényit.“ —

(Blanqui törvényszék előtt. Cousin lemond hivataláról.) Blanquit elfogatása után azonnal kérdőre voná Franck-Carré és Merilhou Zangiacomi nyomozó bíró jelenlétiben. Blanqui August nevét 's azonságot épen nem tagadá, de midőn a' májusi zendületben részesülte iránt vonák őt kérdőre, makacsul oda nyilatkozá, hogy e' tekintetben szót sem mondand. Midőn börtönébe léptek a' nevezett urak, ágyban lelék őt, honnan nem is akart fölkelni, mivel nyakkötőjét elvevék tőle, nehogy öngyilkossá legyen. — Cousin statustanácsi tag lemondá hivataláról, mi némi mozgást hozott a' sajtóba, mellynek egy része az oktatási ministernek tulajdonítja Cousin kiléptét, míg a' másik párt tulfeszített érzélgésben keresi annak okát. A' Moniteur azzal védi a' kormány e' tettét, miszerint a' kormány bizonyos számig esökkenteni lón kénytelen a' statustanácsosok számát, Cousin pedig egyébiránt is 1833ki sept. 19ke óta csupán egyetlen ülésen volt jelen, melly hanyagsága nyilván tanúsítja, hogy semmire sem tudá bucsulni e' hivatalát. A' rendkívüli szolgálatot eddig 50 statustanácsos teljesíté, ezek számát huszszal kevesbité a' kormány, a' rendes ügyeket végzők számát ellenben hattal szaporítá. Cousin igen csipős levelet intézett e' rendeletkövetkeztiben a' peccsétörhöz. —

O l a s z o r s z á g .

(Az orosz egyházi villongás kitérésrel fenyeget.) Roma, sept. 26kán: Biztos hírek szerint rövid idő múlva új villongási kitérés történhetik, miképp azt már néhány hónap előtt jóslók. Azon előterjesztések t.i. miket az it-

teni kormány az orosz trónörökös itt mulattakor, Russzia kormányának tön, nemcsak minden hatás nélkül látszanak maradni, hanem Russzia részről még határozottabb föllépést vontak magok után a szentszék ellen. Leghitelesb állítások szerint újra jelentések érkeztek ide a lengyel püspököktől s helyettesektől, melyek minden kétségen tul teszik, hogy rendszeres megváltoztatása van munkálatban az ottani egyházi viszonyoknak, mit legnagyobb következetességgel gyakorol a sz. pétervári kormány. A helyett t. i. hogy ez megelégnélne azzal, mit a pápai hatalomtul legfüggetlenebb országokban is gyakorolnak, és fejedelmi helybenhagyással törvényes erőre emelné a pápai bullákat, inkább egészen ellenkezőleg oly rendszabályokat hozza, mik szerint ezentul a lengyelországi egyházi hatóságok minden közlekedése megszünend a szentszékkel, vagy csupán a külügyi ministerség által fog eszközöltetni. Hogy e' botránykőben minden alkudozás legyőzhetetlen akadályra bukand, ha Russzia önként nem hengeríti azt el utból, könnyen gondolhatni. Ez okbul tehát hallomás szerint, miután Russzia semmi esetre nem akarja magát illy lépésre határozni, e' hó elején végnyilatkozatot indítottak meg innen a sz. pétervári udvarhoz, s egyszersmind elhatározá a szentszék, hogy azon esetre, ha ez ismét siker nélkül maradna, nyilvánossá teendő az egész alkudozást, és a közvéleményre fog hivatkozni, valamint azt már a porosz ügyben tevé. Erre annyival pedig jogosítottabbnak érzi magát a szentszék, minél többször terjeszték azon állítást, mintha Róma egyházi ügyekben rendkívüli engedéllyel viseltetnék Russzia iránt, holott Poroszországgal ugyan illyesek miatt nyíltan meghasonlott. Rövid idő mulva tehát nyilvánosságra jutandnak a' neveseteb oklevelek. Némelyek uj évkor, mások ellenben még hamarabb vélik ezt megtörténnének. —

O r o s z o r s z á g .

(Zavargás Taurisban.) Taurisi levelek szerint az ottani orosz consul elégtételt kívánt a' városi hatóságtól némely orosz alattvalókon az utóbbi zavargás alatt elkövetett méltatlanságok miatt, mire Mohammed sah azonban elfogatta a' vétkeseket. A' nagy imam mindazáltal fölzendít a' népet a' parancs ellen, és számos ember csoportul a' kormányzó palotája elibe, és zajosan szabadon bocsáttatni kíváná az elfogottakat. A' kormányzó futásban kerese szabadulást, s a' nép feltöré a' foglyok börtönét, az orosz consul lakját pedig lerombolá. A' consul Tiflisbe menekült s elégtételt követel. —

(Geismar tábornok hadesapatjának állítólagos összeesküvése.) A' Gazette de France következő nem igen hihető részleteket közöl Geismar tábornok hadesapatja összeesküvéséről: „Geismar tábornokot, köztudomás szerint, rögtön megfosztá hivatalától a' kormány. Hadesapatja összeesküvése igen czélszerűleg volt kigondolva. A' varsói és prágai föllegrákokat elfoglalni szándékoztak. Ezután tüstint egyenesen sz. Pétervára akartak indulni a' zendülők és utközben minden lengyel s más velök egyértelmű sergét föllázítani. Egy lengyel tisztárulá e' merényt. Haditanács-tartás ürügye alatt összegyűjté a' kormányzó a' tiszteket s a' vétkeseket azonnal elfogatta s minden további törvénykezés nélkül kivégezteté; az egész összeesküvés csupán született oroszoktul származott, s a' tisztek száma 280ra megyen, kiknek egy részét a' siberiai bányákba viteté a' czár. Okát ez összeesküvésnek nem tudhatni.“ Ez adatok minden esetre tulzottak ugyan; de annyi bizonyos, hogy valami van a' dologban, s a' lengyelek ezuttal nem voltak részesei a' meghiusult merénynek. —

Jour. du Commerce Pétervárból oct. Ijéről következőt közöl: „Néhány hét óta az orosz kabinet igen fontos tervekkel foglalkodik Perzsiára nézve, melynek felosztásáról már többé szó sincs, hanem oda törek-szenek, miszerint Anglia befolyását megsemmítsék s Franciaországot gátolják nevezetes kereskedési szerződések kötésiben. E' czélelésül a' per-sza saht orosz alattvalóvá akarják lealacsonyítani. Nagy sereg van őzpon-tosítva Kharats Criwanban és Sirmanban (?) s parancs kiadva a' kaszpiumi tenger hajóserge fölfegyverzésére, mely a' linkovani és bakui kikötőkben horgonyoz. Sz. Pétervárbán katonák elfogatása igen gyakori. Sept. 30án 15 lovastisztet csíptek be. — A' czárné betegségét a' sz. pétervári hí-deg éghajlatnak tulajdonítják s légváltoztatást tanácsolnak s innen ugy hiszik, Berlinbe s Olaszországba utazand a' czárné. A' czár Moszkauból visszatérte óta folyvást Zarskojeselo palotában mulat a' czárnénál; Paskewitsch is velök lakik, kivel mint czári családi taggal bannak. Nagy Péter és Menzikoff hg napjai óta még fölség és alattvaló között eddig soha olly barátságos viszony nem létezett, mint Miklós czár és Paskewitsch tábornagy között. —

N é m e t o r s z á g .

Az osnabrücki tanács és város öregjei is kérelmet nyújtanak be a' felségnek, melyben a' jelen országgyűlés elosztását kéri s ujnak összehívását s egyuttal kijelentik, miszerint a' jelen országgyűlésre nekik lehetetlen követet választani. —

(Rumann fölfüggesztése.) Miután a' polgári előjáróság kérelme a' városi igazgató ellen kimondott fölfüggesztési rendelet iránt a' törvényszék sept. 11iki ítéletére támaszkodék, melyben a' kir. törvényszék nyilvánítá, mikép Rumann fölfüggesztését a' fenforgó körülmények közt koránsem tartandá szükségesnek, és alaposnak, azon nézetre kezdé júni a' kormány, hogy a' törvényszék, midőn a' kormányrendszabály gyanánt kimondott fölfüggesztésről nyilatkozik, talán túllépett hatáskörén. A' jogministerség tehát parancsot kapa fölszólítani a' kir. törvényszéket nyilatkozásra azon okok iránt, miknél fogva érzi magát jogosítottnak sept. 11iki ítéletében Rumann városi igazgató fölfüggesztéséről véleményt adni. A' törvényszék mindazáltal nem teljesíté e' fölszólítást, hanem még ugyan azon nap jelenté, hogy nincs kötelezése a' reá bízott jogügyekben kimondott ítéletei indítóokait rostálgatás alá terjeszteni. —

(Waghorn rövid látogatása Konstantinápolyban.) A' M. Post Konstantinápolybul sept. 18áról következőleg ír: „Az ausztriai postahajó Alexandria-bul M. Ali híres párthivét, Waghorn-t, hozá a' fővárosba, ki, miután Ponsonby lorddal és a' nagyvezérrel magányosan tanácskozik, olly rögtön, mint jött, eltávozik. Meg kell vallanunk, miszerint a' politikai ügyek jelen állásánál illy titokteljes meteor-féle mozgalmak nem épen csekély figyelemre méltók. Vajjon Waghorn magára vállolá e' azon kérdés megfejtését, melyen az őt hatalom bölesége hajótörést szenvedé? vagy utazási czélja Konstantinápolyba egyedül az é, hogy nyilvánítsa Ponsonby lord előtt, miszerint azon esetben, ha az angol kormány M. Ali iránt több tiszteletet s illedéket nem mutat, mint eddig, ugy az alkirály keletindiaivali közlekedésinket zárandja el a' veres tengeren? nem tudhatni bizonyosan. Midőn Waghorn Chosrew basától elbucszúék, ez megölelé őt s megcsókolá, s kéré vinné át Meh. Alinak e' békecsókot; (hihetőleg Judás-csók.) Waghorn, ugy látszik, a' két öreg vételkedő közt még közbenjáruló szerepet viend? Waghorn látogatását a' Times és M. Chronicle levelezőji is valószínűsítják, ez utóbbi lap következőt mellékel hozzá: „Hafiz basa, ugy látszik, azért jött Konstantinápolyba, hogy Izzet Mehemed, angorai basa és Szoliman basa ellen hadi törvényszéket sürgessen, mert e' két basát áruulásról vádolja, ezek ugyanis a' parancsnokságuk alatti csapatokat nem vezették, mint parancsolva volt, a' csatáért s ez engedelmesség szülte a' nezbii csatavesztést. A' hadi törvényszék sept. 17én kezdé meg ülést; egyebiránt bármi legyen az ítélet, Hafiz basa aligha kikerülend a' kemény feddést.“ (E' hírek ellenkeznek azzal, mely Szoliman megöletését közlé, egyebiránt Szoliman halála még semmi más hir által nem való-sult.) — A' perzsa-konstantinápolyi követ Mirza Dzsafaer, sept. 25én rövid időre engedelem mellett Perzsiába visszautazott.

(M. Ali Nil folyam felé vitorláz. Ujabb nyilatkozása követelése melletti maradásra. Pénzszükség Egyiptusban.) Alexandria, sept. 26án: Ma reggel az alkirály Mahmudié-csatornán Nil folyam felé vitorlázott; utóbbi be-tégségébül tökéletesen helyre van állítva; utazása 10 napig tartand, hi-hetőleg légváltoztás miatt. Nyolcz nap előtt Zebra angol brig, Stopford ka-pitánysága alatt, Tenedosba indult; elindulása előtt a' parancsnok udvar-laton volt a' basánál, melyben kérdezé őt: mit üzen atyjának, Stop-ford hajóvezérnek, a' hajóserg visszaadatasát illetőleg? az alkirály oda nyilatkozik válaszában, miszerint a' hajóserget vissza nem adandja, mig nem teljesítik mindazt, mit kíván; 72 éves öreg ő már, s egész életpá-lyáján soha jelét nem adá gyávaságnak, tehát most sem szeretné magát e' bü-nnel terhelni; mert gyávaság lenne, ha az európai őt hatalom kívánatának hódolna. Ugyanezt ismétlé elutazása előtt az alexandriai consulok előtt, midőn, mint szokás szerint, a' konstantinápolyi postahajó megérkezte után elibe járulának, újabb előterjesztések végett. A' basa nem titkolja ugyan, hogy nagy játékot játszik, hízeleg azonban magának, hogy a' nagyha-talmak közli egyezés, ha van közöttük egyezés, nem sokáig tartand. Mint hallik, Anglia kívánata az, hogy mondjon le M. Ali Szyriáról vagy Bécsbül a' nagyhatalmak végválaszát. M. A. kényszerítés nélkül hihetőleg nem engedend. — A' pénzszükség még folyvást nagy, a' kormány pénztárai üresek, holott a' tisztviselők 14 hónapi fizetésökben szenvednek hátra-maradást. A' török hadsereg 25 ezer főnyi sergével nem kis teher az egyip-tusi kormánynak a' jelen körülmények közt. Szerencsére gazdag aratás miatt tetemes gabnaeladások történtek; a' rizsaratás is igen kecsgetető, fájdalom azonban nem minden vevő hoz készpénzt. Az ügyek nem marad-hatnak sokáig a' mostani állásban; ha az alexandriai révet ostromzár alá veszik a' nagyhatalmak, mikép fog megtörténni a' gabnaszállítás? mi nél-kül senki gabnát nem vesz, pedig ez teszi a' jövedelmek legfőbbik ágát, honnét fogja sergét s matrózit fizetni M. Ali? A' fellák már nem képesek fizetni, mert tökéletesen elszegényültek. Meg kell vallani, miszerint M. Ali állása igen kétséges; tán Ibrahim basának Konstantinápolyba nyomulása javítandja azt? Tetemes csapat tanyáz Adriában s körülte; Ibrahim még folyvást Marasnál állomásoz; Szyria nyugott; egyedül dögvész uralkodik Jeruzsalembe s környékén. —

Konstantinápoly, oct. 2kán: Az európai nagyhatalmak képviselői folyvást utasításokra várnak, mi végett a' dolgok épen azon ponton áll-nak, mint nyolcz nap előtt. Sept. 27én érkezék ugyan angol gőzös sür-gönyökkel Ponsonby lord számára, mire tömérdek hír szállongott a' fővá-rospan; többi közt az is, miszerint Stopford hajóvezér parancsot kapott a' dardanellák torkolatja elhagyására, bizonyost azonban erről nem tud-hatni, noha őt nap mult el a' hajó megérkezte óta. Azon kívánatra, mi-szerint az egyesült hajósergeknek a' dardanellákban jelöltessék teli tanya, a' porta válaszában oda nyilatkozik: az egyesült hajósergek a' dardanel-lákon kívül bármily állomást választhatnak teli szállásul, sőt Alexandriát is, hol sokkal hasznosb leendne jelenlétük, mint mostani állomásikon. E' nyilatkozvány forrását könnyű kitalálni, ha Buteniell viseletét fontolatra vesszük; ez ugyanis vonakodott a' képviselők általi összes jegyzéket M. Alihoz, melyben ismételve felszólították ez urávali egyezkedésre, aláír-ni, mit csak azon esetben teend, ha a' francia-angol hajóserg vagy leg-alább annak egy része Alexandriába vitorlázand, a' felszólítást gyamolítandó. Azalatt a' porta uj jegyzéket bocsátott az őt nagy hatalom képviselőjéhez, melyben sürgetős kívánatát ismétli, miszerint ezek gondolkozzanak esz-közrül, mely a' keleti kérdés feloldatasát mentülelőbb létesíthetné. Rous-sin hajóvezér visszahivatása Konstantinápolyból rendkívüli benyomást szült. Utódja, Pontois, ugy látszik, jobban hajlik Angliához. Az ausztriai ha-jóserg még folyvást a' vurlai kikötőben horgonyoz.